

2000

COUNCIL OF EUROPE   CONSEIL DE L'EUROPE

**European Charter
for Regional
or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales
ou minoritaires**

Strasbourg, 5.11.92

**BASQUE VERSION
UNOFFICIAL TRANSLATION**

ESKUALDE MAILAKO EDO GUTXIENGOEN HIZKUNTZEN EUROPAKO KARTA(*)

CARTA EUROPEA DE LENGUAS REGIONALES O MINORITARIAS (*)

EUROKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO
LEHENDAKARITZA
KANPO HARREMANETARAKO
IDAZKARITZA NAHUSIA
PRESIDENCIA
SECRETARIA GENERAL DE ACCION
EXTERIOR

Europako Kontseiluko Ministrarien Batzordeak eskualde mailako edo gutxiengoen hizkuntzen Europako Karta onartu zuen joan den ekainaren bukaeran. Karta Toki eta Eskualde mailako Aginteen Etengabeko Biltzarraren ekimena izan zen eta bere helburu nagusia eskualde mailako edo gutxiengoen hizkuntzei lege-estatusa eskaintzea da, esparru publiko eta pribatuan erabili ahal izan eta desagertu ez ditezten. Gauzak hala, Kartan onartzen denez, Europako hizkuntza historikoek "Europako ohiturak eta kultura-aberastasuna gorde eta garatzen laguntzen dute" eta "demokrazia eta kultura-ugaritasuna oinarri dituen Europa jasotzeko laguntza garrantzitsua dira".

Kartan hizkuntza horiek ofizialtzat hartu ez dituzten estatuei halakotzat har ditzatela eskatzen zaie, eta baita hizkuntza horien aldeko neurriak hartzeko, bereizkeria guztiak baztertu eta herri-jardueran erabili ditezten sustatzeaz gainera.

Karta Europako Kontseiluko 44 kideetatik bostek berretsi, oneritzia eman, onartu edo alde daudela adieraztean jarriko da indarrean. Estatuek Karta berresteko epea azaroaren 5an zabalduko da.

El Comité de Ministros del Consejo de Europa adoptó a finales del pasado mes de junio la Carta Europea de lenguas regionales o minoritarias. El objetivo fundamental de la Carta, que fue iniciativa de la Conferencia Permanente de Poderes Locales y Regionales, es ofrecer un estatus jurídico a las lenguas regionales y minoritarias que permita su uso público y privado al objeto de lograr su preservación. En este sentido, la Carta reconoce que las lenguas históricas de Europa "contribuyen a mantener y a desarrollar las tradiciones y la riqueza culturales de Europa" y que "representan una contribución importante a la construcción de una Europa basada sobre los principios de la democracia y de la diversidad cultural".

La Carta pide a los Estados, en caso de que no lo hayan hecho, el reconocimiento oficial de estas lenguas, así como la puesta en marcha de un conjunto de acciones positivas en su favor, la eliminación de toda discriminación y el estímulo para su uso en la vida pública.

La Carta entrará en vigor tras la ratificación, aceptación, aprobación o adhesión de cinco de los 27 miembros del Consejo de Europa. El período para la ratificación de la Carta por parte de los Estados se abrirá el próximo 5 de noviembre.

Preámbulo

Los Estados miembros del Consejo de Europa, signatarios de la presente Carta,

Considerando que el objetivo del Consejo de Europa es realizar una unión más estrecha entre sus miembros, sobre todo, a fin de salvaguardar y promover los ideales y los principios que constituyen su patrimonio común;

Considerando que la protección de las lenguas regionales o minoritarias históricas de Europa, algunas de las cuales peligran, con el tiempo, de desaparecer, contribuye a mantener y a desarrollar las tradiciones y la riqueza culturales de Europa;

Considerando que el derecho de practicar una lengua regional o minoritaria en la vida privada y pública constituye un derecho imprescriptible, en conformidad a los principios contenidos en el Pacto Internacional relativo a los derechos civiles y políticos de las Naciones Unidas, y en conformidad al espíritu de la Convención de la salvaguarda de los Derechos del Hombre y de las Libertades fundamentales del Consejo de Europa;

Teniendo en cuenta el trabajo realizado en el marco de la CSCE, y en particular, el Acta final de Helsinki de 1975 y el documento de la reunión de Copenhague de 1990;

Subrayando el valor del intercultural y del plurilingüismo, y considerando que la protección y el estímulo de las lenguas regionales o minoritarias no debería hacerse en detrimento de las lenguas oficiales y de la necesidad de aprenderlas;

Conscientes del hecho de que la protección y la promoción de las lenguas regionales o minoritarias en los diferentes países y regiones de Europa representan una contribución importante a la construcción de una Europa basada en los principios de la democracia y de la diversidad cultural, en el marco de la soberanía nacional y la integridad territorial;

Teniendo en cuenta las condiciones específicas y las tradiciones históricas propias a cada región de los países de Europa,

Conviene en lo que sigue:

Hitzaurrea

Europako Kontseiluko kide diren estatuek, karta hau izenpetu eta,

Europako Kontseiluaren helburua, batez ere, guztien ondarea osatzen duten asmo eta oinarriak babestu eta bultzatzeko, kontseilukideen arteko batasun sendoagoa lortzea dela kontutan izanik,

Europako eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntza historikoak, batzuk denbora aurrera joan ahala galtzeko bidean daudenak, babestea Europako kultura-aberastasuna eta ohiturak gorde eta garatzeko lagungarri dela kontutan izanik,

Nazio Batuen Gizarte- eta Politika-Eskubideei buruzko Nazioarteko Hitzarmenean jasotako oinarrien arabera, eta Giza Eskubideak eta Oinarrizko Askatasunak zaintzeko Europako Kontseiluko Itunearen espirituaz bat, bizitza pribatuan edo jendaurreko jardunean eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzan mintzatzeko eskubidea eskubide ukazina dela kontutan izanik,

ESKBren baitan (Europako Segurtasun eta Lankidetzarako Biltzarra) egindako lana, eta bereziki 1975eko Helsinkiko Azken Akta eta 1990eko Kopenhageko bilerako agiria, gogoan hartuta,

Kulturartekotasunaren eta eleaniztasunaren balioa azpimarratu eta eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzak babestu eta sustatzea ez litzatekeela hizkuntza ofizialen kaltetan egin behar eta hauek ikasi beharra dagoela kontutan izanik,

Europako herri eta eskualdeetan eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzak sustatzea demokrazia eta kultura-ugaritasuna oinarri dituen Europa jasotzeko laguntza garrantzitsua dela jakinik, beti ere nazio burujabetasuna eta lurralde osotasunaren esparruan,

Europako herrialdeetako eskualde bakoitzak dituen baldintza bereziak eta ohitura historikoak aintzat hartuta,

jarraian datorrena onartu dute:

Parte I - Disposiciones generales

Artículo 1º - Definiciones

En el sentido de la presente Carta:

a) por la expresión "lenguas regionales o minoritarias" se entienden las lenguas:

- practicadas tradicionalmente sobre un territorio de un Estado por ciudadanos de ese Estado que constituyen un grupo numéricamente inferior al resto de la población del Estado; y

- diferentes de la(s) lengua(s) oficial(es) de ese Estado; no se incluyen ni los dialectos de la(s) lengua(s) oficial(es) del Estado ni las lenguas de los emigrantes;

b) por "territorio en el cual una lengua regional o minoritaria es practicada" se entiende la zona geográfica en la cual esa lengua es el modo de expresión de un número de personas que justifique la adopción de diferentes medidas de protección y de promoción previstas por la presente Carta;

c) por "lenguas desprovistas de territorio" se entiende las lenguas practicadas por el resto de la población del Estado, pero que, aunque practicadas tradicionalmente sobre el territorio del Estado, no pueden ser vinculadas a una zona geográfica de éste;

Artículo 2 - Compromisos

1. Cada Parte se compromete a aplicar las disposiciones de la parte II al conjunto de las lenguas regionales o minoritarias practicadas sobre su territorio, que respondan a las definiciones del artículo 1º.

2. En lo que respecta a toda lengua indicada en el momento de la ratificación, de la aceptación o de la aprobación, en conformidad al artículo 3, cada Parte se compromete a aplicar un mínimo de treinta y cinco párrafos o apartados elegidos entre las disposiciones de la parte III de la presente Carta, de los cuales al menos tres escogidos de los artículos 8 y 12 y uno en cada uno de los artículos 9, 10, 11 y 13.

Artículo 3 - Modalidades

1. Cada Estado contratante debe especificar en su instrumento de ratificación, de aceptación o de aprobación cada lengua regional o minoritaria, o cada lengua oficial menos extendida en el conjunto o en una parte de su territorio, a la cual

I. zatia. Erabaki orokorrak

1. atala. Definizioak

Karta honi dagokionez:

a) "Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza" aipatzean, honakook hartzen dira kontutan:

- estatu bateko lurralde batean aspaldidanik estatu horretako biztanleek, estatuko gainontzeko biztanleak baino kopuru txikiagoa izanik, erabilitako hizkuntzak; eta baita

- estatu jakin horretako hizkuntza ofiziala edo ofizialak ez direnak. Estatuko hizkuntza ofizialaren edo ofizialen dialektoak nahiz etorkinen hizkuntzak ez dira kontutan hartzen;

b) "Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza erabiltzen duten lurraldea" karta honetan oharmandako babes eta sustapenerako zenbait neurri hartzea bidezko egiteko besteko hitzun kopurua duen hizkuntzaren geografia eremua da;

c) "Lurraldetik gabeko hizkuntzak" aipatzean, estatuko gainontzeko biztanleek erabili baina estatuko lurraldean aspaldidanik erabilia ere, estatuko eremu geografiko jakin bati lotuta ez daudenak dira.

2. atala. Konpromezuak

1. Izenpetzaileek II. zatiko erabakiak beren lurraldean mintzatzen diren eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza guztiekin betetzeko konpromezua hartu dute, hizkuntzok 1. ataleko definizioaz bat baldin badatoz.

2. Berrespenaren, oneritzia ematearen edo onarpenaren unean aipatutako hizkuntzei dagokienez, 3. atalarekin bat, alde bakoitzak karta honetako III. zatiko erabakien artean hautatutako hogeita hamabost leerroaldi edo azpiatal gutxienez betetzeko konpromezua hartu du. Horietatik hiru gutxienez, 8 eta 12. ataletatik hartutakoak izan beharko dira eta 9, 10, 11 eta 13. ataletatik bana hartu beharko da.

3. atala. Aukerak

1. Hitzarmena sinatu duen estatuetako bakoitzak bere berrespen-, oneritzi emate- edo onarpen-agirian, 2. ataleko 2. idaztiz bat aukeratutako leerroaldiek estatuko lurralde osoan edo lurralde zati batean gutxiago hedatutako eskualde mailako

INTERBASK, S.A.

se aplican los párrafos escogidos en conformidad al párrafo 2 del artículo 2.

2. Toda parte puede, en todo momento posterior, notificar al Secretariado General que acepta las obligaciones derivadas de las disposiciones de cualquier otro párrafo de la Carta que no había sido especificado en su instrumento de ratificación, de aceptación o de aprobación, o que aplicará el párrafo 1 del presente artículo a otras lenguas regionales o minoritarias, o a otras lenguas oficiales menos extendidas sobre el conjunto o una parte de su territorio.

3. Los compromisos previstos en el párrafo precedente serán considerados parte integrante de la ratificación, de la aceptación o de la aprobación y tendrán los mismos efectos desde la fecha de su notificación.

Artículo 4 - Estatus de protección existentes

1. Ninguna disposición de la presente Carta puede ser interpretada como limitante o derogatoria de los derechos garantizados por la Convención europea de los Derechos del Hombre.

2. Las disposiciones de la presente Carta no suponen una restricción a las disposiciones más favorables que rigen la situación de las lenguas regionales o minoritarias, o al estatuto jurídico de las personas pertenecientes a minorías, que existen ya en una Parte o están previstas por acuerdos bilaterales o multilaterales pertinentes.

Artículo 5 - Obligaciones existentes

Nada en la presente Carta podrá ser interpretado que implique el derecho de iniciar ninguna actividad o de acometer cualquier acción que contravenga los objetivos de la Carta de las Naciones Unidas u otras obligaciones del derecho internacional, incluido el principio de la soberanía y de la integridad territorial de los Estados.

Artículo 6 - Información

Las Partes se comprometen a velar por que las autoridades, organizaciones y personas concernidas sean informadas de los derechos y deberes establecidos por la presente Carta.

edo gutxiengoan hizkuntzarako nahiz hizkuntza ofizialetako zeintzuri eragingo dioten zehaztu beharko du.

2. Parte hartu dutenek, gerora ere, berrespen-, oneritzi emate- edo onarpen-agirian Kartako zehaztu gabeko beste edozein lerroalditan ageri diren erabakien ondoriozko betebeharrak onartzen dituztela jakinarazi ahal izango diote idazkari nagusiarri. Baita atal honetako lehen lerroaldia beren lurralde osoan edo zati batean hedatutako eskualde mailako edo gutxiengoan beste hizkuntza batzuekin nahiz beste hizkuntza ofizial batzuekin ere ezarriko dutela.

3. Aurreko lerroaldian ohartemandako konpromezuak berrespen-, oneritzi emate- edo onarpen-agirien ataltzat hartuko dira eta ondorio berak izango dituzte jakinarazten direnetik hasita.

4. atala. Dagoeneko badiren babes estatusak

1. Karta honetako erabaki batek ere ezin izango du Giza Eskubideen Europako Biltzarrak bermatutako eskubideak mugatu edo indarrik gabe utzi.

2. Karta honetako erabakiek ez dute eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzen egoera arautzen duten erabaki hobeengan murrizpenik eragingo, ezta gutxiengoetakoak diren pertsonen lege-araubidean ere. Erabaki hobe horiek dagoeneko gaiari buruzko Zatiren batean jasotakoak edo nazioarteko bitariko edo askotariko akordioetan ohartemandakoak izan beharko dute.

5. atala. Sortutako betebeharrak

Karta honetako ezer ezin izango da Nazio Batuen Kartako helburuekin edo nazioarteko zuzenbidearen beste betebeharrak batzuekin, burujabetasun eta lurralde-osotasun oinarriak barne direla, batez datozen edonolako ekintzekin hasteko eskubidetzat hartu.

6. atala. Informazioa

Karta honek eragiten dieten agintari, erakunde eta pertsoneri karta honetan finkatutako eskubide eta betebeharren berri emateko konpromezua hartu dute sinatzaileek.

IV

INTERBASK, S.A.

Parte II - Objetivos y principios perseguidos en conformidad al párrafo 1 del artículo 2

Artículo 7 - Objetivos y principios

1. En materia de lenguas regionales o minoritarias, en los territorios en los cuales esas lenguas son practicadas y según la situación de cada lengua, las Partes basan su política, su legislación / su práctica sobre los objetivos y principios siguientes:

- a) el reconocimiento de las lenguas regionales o minoritarias en tanto que expresión de la riqueza cultural;
- b) el respeto de la zona geográfica de cada lengua regional o minoritaria, haciendo que las divisiones administrativas ya existentes o nuevas no constituyan un obstáculo a la promoción de esa lengua regional o minoritaria;
- c) la necesidad de una acción resuelta de promoción de las lenguas regionales o minoritarias, a fin de salvaguardarlas;
- d) la facilitación y/o el estímulo del uso oral y escrito de las lenguas regionales o minoritarias en la vida pública y en la vida privada;
- e) el mantenimiento y el desarrollo de relaciones, en las áreas cubiertas por la presente Carta, entre los grupos que practiquen una lengua regional o minoritaria y otros grupos del mismo Estado que hablen una lengua practicada bajo una forma idéntica o próxima, así como el establecimiento de relaciones culturales con otros grupos del Estado que practiquen lenguas diferentes;
- f) la puesta a disposición de formas y medios adecuados de enseñanza y de estudio de las lenguas regionales o minoritarias a todos los estados apropiados;
- g) la puesta a disposición de medios que permitan a los no parlantes de una lengua regional o minoritaria que habiten en la zona donde esa lengua es practicada aprenderla si lo desean;
- h) la promoción de estudios y de la investigación sobre las lenguas regionales o minoritarias en las universidades o en establecimientos equivalentes;
- i) la promoción de formas apropiadas de intercambios transnacionales, en las materias cubiertas por la presente Carta, para las lenguas regiona-

II. Zatia. 2. ataleko 1. lerroaldiaz bat lortu nahi diren helburu eta oinarriak

7. atala. Helburu eta oinarriak

1. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzei dagokienez, hizkuntza horiek erabiltzen diren eskualdeetan eta hizkuntza bakoitzak bizi duen egoeraren arabera, kartagileek aurrera eraman nahi duten politika, legedia eta ekintzak helburu eta oinarri gisa araberakoak dira:

- a) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak onartzea, kultura-aharatasunaren erakusle gisa eta;
- b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza bakoitzaren geografia-eremua errespetatzea. Hala, dagoeneko badiren edo sortuko diren administrazio-banaketak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzen sustapenean oztopo ez izatea lortuko da;
- c) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak sustatzeko benetazko ekintzak burutzea;
- d) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak jendaurreko jardunean eta pribatuan ahoz zein idatziz erabil ditezkeen erraztu eta/edo sustatzea;
- e) karta honek hartzen dituen esparruetan, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza bat erabiltzen dutenen eta hizkuntza bera edo antzekoa erabiltzen duten estatu bereko beste talde batzuen arteko harremanak mantendu eta garatzea. Baita estatuan beste hizkuntza batzuk erabiltzen dituzten beste talde batzuekiko kultura arloko harremanak finkatzea ere;
- f) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak maila guztietan irakatsi eta ikertzeko baliabideak eskaintzea;
- g) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza baten eremuan bizi baina hizkuntza horretan hitz egiten ez dakitenek ikasi ahal izateko baliabideak jartzeko, ikastea borondatezkoa bada ere;
- h) unibertsitate edo baliokideak diren tokietan eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzei buruzko azterketa eta ikerketak sustatzea;
- i) karta honek biltzen dituen arloetan, bi edo zenbait estatutan modu berean edo antzekoan hitz egiten diren eskualde mailako edo gutxiengoan

les o minoritarias practicadas bajo una forma idéntica o próxima en dos o varios Estados.

2. Las Partes se comprometen a eliminar, si aún no lo han hecho, toda distinción, exclusión, restricción o preferencia injustificadas sobre la práctica de una lengua regional o minoritaria y teniendo como objetivo desestimular o poner en peligro el mantenimiento o el desarrollo de la misma. La adopción de medidas especiales en favor de las lenguas regionales o minoritarias, destinadas a promover una igualdad entre los parlantes de esas lenguas y el resto de la población o destinadas a tener en cuenta sus situaciones particulares, no es considerado como un acto de discriminación hacia los parlantes de las lenguas más extendidas.

3. Las Partes se comprometen a promover, a través de medidas apropiadas, la comprensión mutua entre todos los grupos lingüísticos del país, sobre todo haciendo que el respeto, la comprensión y la tolerancia respecto a las lenguas regionales o minoritarias figuren entre los objetivos de la educación y de la formación dispensadas en el país, y a estimular a los medios de comunicación de masas a proseguir el mismo objetivo.

4. Definiendo su política acerca de las lenguas regionales o minoritarias, las Partes se comprometen a tomar en consideración las necesidades y los deseos expresados por los grupos que practiquen esas lenguas. Se les pide que creen, si es necesario, órganos encargados de aconsejar a las autoridades sobre todas las cuestiones en relación con las lenguas regionales o minoritarias.

5. Las Partes se comprometen a aplicar, "mutatis mutandis", los principios enumerados en los párrafos 1 al 4 a las lenguas desprovistas de territorio. Sin embargo, en el caso de esas lenguas, la naturaleza y el alcance de las medidas a tomar para dar efecto a la presente Carta serán determinadas de manera flexible, teniendo en cuenta las necesidades y los deseos, y respetando las tradiciones y las características de los grupos que practiquen las lenguas en cuestión.

Parte III - Medidas en favor del empleo de lenguas regionales o minoritarias en la vida pública, a adoptar en conformidad con los compromisos suscritos en virtud del párrafo 2 del artículo 2

Artículo 8 - Enseñanza

1. En materia de enseñanza, las Partes se comprometen, en lo que concierne al territorio sobre el

hizkuntzen arteko nazioarteko harreman egokiak sustatzea.

2. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak mantendu eta garatzea bultzatu ez eta arriskutan jarri asmoz, berarek erabiltzean sortutako arrazoirik gabeko bereizkeria, baztertze, muga edo lehentasunei amaiera emateko konpromezua hartu dute kartagileek, dagoeneko egin ez badute. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hitzunen eta gainontzekoen arteko berdintasuna lortu asmoz edo hizkuntzon egoera berezia kontutan izan dadin hartutako aldeko neurri bereziak, ez dira indar handiagoko hizkuntzetako hitzunen kaltetan egindako bereizkeriatzat hartuko.

3. Neurri egokien bidez, herrialdeko hizkuntzatalde guztien arteko elkar ulertzea sustatzeko konpromezua hartu dute kartagileek eta hala, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak errespetatu, ulertu eta onartzea herrialdean ematen den hezkuntza eta prestakuntzaren helburuen artean izango da. Bestalde, komuninikabide handiek helburu beraren bila jardun dezaten saiaturiko dira kartagileak.

4. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzekiko politika zehazteaz batera, kartagileek hizkuntza horietako hitzunek adierazitako beharizan eta gurariak kontutan izateko konpromezua hartu dute. Beharrezkoa baldin bada, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzekin zer ikusia duten kontuetaz agintariei gomendioak emateko organoak sor ditzatela eskatzen zaie.

5. Lurralderik gabeko hizkuntzei dagokionez, lehen lerroalditik 4.era artekoetan jasotako oinarriak "mutatis mutandis" ezartzeko konpromezua hartu dute kartagileek. Hala ere, hizkuntza horiek direla eta, karta hau gauza dadin hartu beharreko neurrien ezaugarriak eta zenbaterainokoa modu malguan zehaztuko dira, beharizan eta nahiak kontutan izanda eta hizkuntza horietako hitzunen ohitura eta ezaugarriak errespetatuta.

III. zatia. Jendeaurreko jardunean eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzearen aldeko neurriak. Neurriok 2. ataleko 2. lerroaldian oinarrituta izenpetutako konpromezuez bat hartu beharko dira.

8. atala. Irakaskuntza

1. Irakaskuntzaren arloan, hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeari dagokionez, hizkuntza

cual esas lenguas son practicadas, según la situación de cada una de esas lenguas y sin perjuicio de la enseñanza de la(s) lengua(s) oficial(es) del Estado:

a) - a prever una educación preescolar asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever que una parte sustancial de la educación preescolar sea asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a aplicar una de las medidas de los dos puntos anteriores, al menos, a los alumnos cuyas familias lo deseen y cuyo número es considerado suficiente; o

- si los poderes públicos no tienen competencia directa en materia de educación preescolar, a favorecer y/o a estimular la aplicación de las medidas previstas en los dos primeros puntos;

b) - a prever una enseñanza primaria asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever que una parte sustancial de la enseñanza primaria sea asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever, en el marco de la educación primaria, que la enseñanza de lenguas regionales o minoritarias en cuestión forme parte integrante del currículum; o

- a aplicar una de las medidas de los tres primeros puntos, al menos, a los alumnos cuyas familias lo desean y cuyo número es considerado suficiente;

c) - a prever una enseñanza secundaria asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever que una parte sustancial de la enseñanza secundaria sea asegurada en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a prever, en el marco de la educación secundaria, la enseñanza de las lenguas regionales o minoritarias como parte integrante del currículum; o

- a aplicar una de las medidas de los tres primeros puntos, al menos, a los alumnos que lo deseen o, en su defecto, cuyas familias lo deseen en un número considerado suficiente;

bakoitzaren egoeraren arabera eta estatuko hizkuntza ofizialaren edo ofizialen irakaskuntzaren kaltetan gabe, agirigileek honako konpromezuok hartu dituzte:

a) - eskolaurreko heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- eskolaurreko heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- aurreko bi puntuetako bat betetzea beren gurasoek hala nahi duten ikasleekin behintzat, ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada, edo

- herri-agintariek eskolaurreko heziketan zuzeneko aginpiderik ez baldin badute, lehen bi puntuetan oharmandako neurriak bete ditezela lagundu edo/eta bultzatzea;

b) - lehen heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- lehen heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- lehen heziketaren esparruan, kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataletako bat izan dadin oharmentea, edo

- aurreko hiru puntuetako bat betetzea beren gurasoek hala nahi duten ikasleekin behintzat, ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;

c) - bigarren heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- bigarren heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- bigarren heziketaren esparruan, kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataletako bat izan dadin oharmentea, edo

- aurreko lehen hiru puntuetako bat betetzea hala nahi duten ikasleekin edo, bestela, gurasoek nahi dutenekin- ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;

ERBASK, S.A.

d) - a prever una enseñanza técnica y profesional que sea asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever que una parte sustancial de la enseñanza técnica y profesional sea asegurada en las lenguas regionales o minoritarias en cuestión; o

- a prever, en el marco de la educación técnica y profesional, la enseñanza de las lenguas regionales o minoritarias en cuestión como parte integrante del currículum; o

- a aplicar una de las medidas de los tres primeros puntos, al menos, a los alumnos que lo deseen -o, en su defecto, cuyas familias lo deseen- en un número considerado suficiente;

e) - a prever una enseñanza universitaria y otras formas de enseñanza superior en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a prever el estudio de esas lenguas, como disciplinas de la enseñanza universitaria y superior; o

- si, en razón del papel del Estado en relación con los establecimientos de enseñanza superior, los dos primeros apartados no pudieran aplicarse, a estimular y/o a autorizar el establecimiento de una enseñanza universitaria o de otras formas de enseñanza superior en las lenguas regionales o minoritarias, o de medios que permitan estudiar esas lenguas en la universidad o en otros establecimientos de enseñanza superior;

f) - a tomar las disposiciones para que sean ofrecidos cursos de educación de adultos o de educación permanente asegurados principal o totalmente en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a proponer esas lenguas como disciplinas de la educación de adultos y de la educación permanente; o

- si los poderes públicos no tienen competencia directa en materia de educación de adultos, a favorecer y/o estimular la enseñanza de esas lenguas en el marco de la educación de adultos y de la educación permanente;

g) a tomar disposiciones para asegurar la enseñanza de la historia y de la cultura cuya expresión es la lengua regional o minoritaria;

h) a asegurar la formación inicial y permanente de los enseñantes necesaria para la puesta en

d) -heziketa teknikoa eta lanbide-heziketa kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- heziketa teknikoaren eta lanbide-heziketaren zati garrantzitsu bat kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ziurtatzea, edo

- heziketa teknikoaren eta lanbide-heziketaren esparruan, kasuan kasuko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan irakastea curriculumaren ataletako bat izan dadin ohartematea, edo

- aurreko lehen hiru puntuetako bat betetzea hala nahi duten ikasleekin -edo, bestela, gurasoekin nahi dutenekin- ikasle kopurua behar bestekoa baldin bada;

e) - unibertsitateko edo goi mailako beste ikasketa batzuk eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzea ohartematea, edo

- hizkuntza horiek ikertzea unibertsitateko edo goi mailako irakaskuntzako ikasgaiak izan ditezela ohartematea, edo

- goi mailako irakaskuntza finkatzean estatuak izan dezakeen eragina dela eta, lehen bi azpiatalak ezin bete izango balira, unibertsitateko edo goi mailako beste irakaskuntza mota batzuk eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutu ditezela bultzatu eta/edo baimentzea;

f) - helduen heziketa edo etengabeko heziketa neurri handi batean edo erabat eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan burutzeko ikastaroak eskaini ditezela beharrezko erabakiak hartzea, edo

- hizkuntza horiek helduen heziketako eta etengabeko heziketako ikasgaiak izan ditezela proposatzea, edo

- herri-agintariek ez badute helduen heziketaren arloko zuzeneko aginpiderik, helduen heziketan eta etengabeko heziketan hizkuntza horiek irakatsi ditezela bultzatu eta sustatzea;

g) - eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzek adierazten duten historia eta kultura irakatsi ahal izateko erabakiak hartzea;

h) Zati honen bidez onartutako a)tik g)ra arteko lerroaldietan esaten dena indarrean jartzeko,

VIII

65 zkia.
1992ko Urriaren 1.º

aplicación de los párrafos de la a) a la g) aceptados por la Parte;

i) a crear uno o varios órganos de control encargados de seguir las medidas tomadas y los progresos realizados en el establecimiento o el desarrollo de la enseñanza de lenguas regionales o minoritarias, y a establecer sobre estos puntos informes periódicos que serán hechos públicos.

2. En materia de enseñanza y en lo que concierne a territorios distintos a sobre los cuales las lenguas regionales o minoritarias son tradicionalmente prácticas, las Partes se comprometen a autorizar, a estimular o a establecer, si el número de parlantes de una lengua regional o minoritaria lo justifica, una enseñanza en o de la lengua regional o minoritaria en las etapas apropiadas de la enseñanza.

Artículo 9 - Justicia

1. Las Partes se comprometen, en lo relacionado con las circunscripciones de las autoridades judiciales en las cuales reside un número de personas que practican dichas lenguas regionales o minoritarias que justifica las medidas especificadas a continuación, según la situación de cada una de esas lenguas y a condición de que la utilización de las posibilidades ofrecidas por el presente párrafo no sea considerado por el juez como un obstáculo a la buena administración de la justicia:

a) en los procesos penales:

- a prever que las jurisdicciones, a la demanda de una de las partes, desarrollen el proceso en las lenguas regionales o minoritarias; y/o

- a garantizar al acusado el derecho de expresarse en su lengua regional o minoritaria; y/o

- a prever que los requerimientos y las pruebas, escritas u orales, no sean consideradas como inadmisibles por el sólo motivo de que estén formuladas en una lengua regional o minoritaria; y/o

- a establecer en esas lenguas regionales o minoritarias, tras petición, los actos relacionados a un procedimiento judicial, si es necesario por el recurso a intérpretes y a traductores que no supongan gastos adicionales para los interesados;

irakasleek beharrezko hasierako eta etengabeko prestakuntza jasoz dezatela ziurtatzea;

i) eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzen irakaskuntza finkatu edo garatu asmoz hartutako neurrien eta izandako aurrerakuntzen jarraipena egiteko, ikuskaritza-organo bat edo beste sortzea eta gai horien inguruko txostenak egitea aldian aldian. Txosten horiek jendaurrean jarriko dira.

2. Irakaskuntzaren arloan, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen diren eskualdetatik kanpo dauden lurraldeei dagokienez, irakaskuntzaren garai egokietan eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak edo hizkuntzetan irakatsi ahal izatea baimendu, sustatu edo finkatzeko konpromezua hartu dute kartagileek, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzaren hiztun kopuruak hala jardutea bidezko egiten badu.

9. atala. Zuzentza

1. Jarraian zehazten diren neurriak hartzea bidezko egiteko besteko eskualde mailako edo gutxiengo hiztun kopurua duten zuzentza-agintaritzen barrutiei dagokienean, hizkuntza horietako bakoitzaren egoeraren arabera, eta lerroaldi honetan jasotzen diren aukerez baliatzeak epailearen ustez zuzentzaren administrazio onari oztoporik jartzen ez badiu, kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte:

a) auzibideetan:

- auzibidean parte hartzen dutenek hala eskatzen badute, auzibidea eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzan aurrera eramatea oharrematea, eta/edo

- auziperatuak bere eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzan mintzatzeko aukera izan dezan bermatzea, eta/edo

- hala eskatzen bada, auzibidearekin zer ikusia duten egintzak eskualde mailako, eta/edo

- gutxiengo hizkuntza horietan aurrera eraman ahal izatea, beharrezkoa bada interpretari eta itzultzaileetaz baliatuta, interesatuei gehiago ordaindu beharra ekartzen ez badiote;

b) en los procesos civiles;

- a prever que las jurisdicciones, a la demanda de una de las partes, desarrollen el proceso en las lenguas regionales o minoritarias; y/o

- a permitir, cuando una parte debe comparecer en un litigio en persona ante un tribunal, que se exprese en su lengua regional o minoritaria sin incurrir por ello en gastos adicionales; y/o

- a permitir la producción de documentos y de pruebas en las lenguas regionales o minoritarias,

si es necesario recurriendo a intérpretes y a traducciones;

c) en los procesos ante las jurisdicciones competentes en materia administrativa:

- a prever que las jurisdicciones, a la demanda de una de las partes, desarrollen el proceso en las lenguas regionales o minoritarias; y/o

- a permitir, cuando una parte debe comparecer en un litigio en persona ante el tribunal, que se exprese en su lengua regional o minoritaria sin incurrir por ello en gastos adicionales; y/o

- a permitir la producción de documentos y de pruebas en las lenguas regionales o minoritarias,

si es necesario recurriendo a intérpretes y a traducciones;

d) a tomar medidas a fin de que la aplicación de los apartados uno y tres de los párrafos b) y c) y el eventual empleo de intérpretes y de traducciones no entrañe gastos adicionales para los interesados.

2. Las Partes se comprometen:

a) a no rechazar la validez de los actos jurídicos establecidos en un Estado por el sólo hecho de que estén redactados en una lengua regional o minoritaria; o

b) a no rechazar la validez, entre las partes, de los actos jurídicos establecidos en un Estado por el sólo hecho de que estén redactados en una lengua regional o minoritaria, y a prever que

b) zibil arloko auzibideetan,

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan aurrera eraman dezatela ohartematea, eta/ edo

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarririk ekarriko, eta/edo

- Karta eta frogak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan sortzea baimentzea,

horretarako interpretariak edo itzulpenak erabili behar badira ere;

c) Administrazio arloan aginpidea duten auzibideetan:

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek hala eskatzen badu, auzitegiek auzibidea eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan aurrera eraman dezatela ohartematea, eta/ edo

- auzibidean parte hartzen duenetakoren batek epaimahaiaren aurrean agertu behar badu eztabaidaren batean, bere eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan hitz egin ahal izatea baimentzea. Horrek ez dio gastu gehigarririk ekarriko, eta/edo

- Karta eta frogak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan sortzea baimentzea,

horretarako interpretariak edo itzulpenak erabili behar badira ere;

d) b) eta c) leroaldietako lehen eta hirugarren azpiatalak ezartzeak eta aldi batez interpretari nahiz itzulpenez baliatu beharrak interesatuei gastu gehigarririk eragin ez diezaieten neurriak hartzea.

2. Kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte:

a) estatu bateko legezko egintzak ez baliogabetzea eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik, edo

b) kartagileen artean estatu bateko legezko egintzak ez baliogabetzea eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik, eta hizkuntza horietan hiztun ez diren

serán oposables a los terceros interesados no parlantes de esas lenguas, a condición de que el contenido del acta les sea dado a conocer por el que lo hace valer; o

c) a no rechazar la validez, entre las partes, de los actos jurídicos establecidos en un Estado por el sólo hecho de que estén redactados en una lengua regional o minoritaria,

3. Las Partes se comprometen a facilitar, en las lenguas regionales o minoritarias, los textos legislativos nacionales más importantes y los que conciernen en particular a los usuarios de esas lenguas, a menos que esos textos no estén disponibles de otra manera.

Artículo 10 - Autoridades administrativas y servicios públicos

1. En las circunscripciones de las autoridades administrativas del Estado en las cuales reside un número de parlantes de lenguas regionales o minoritarias que justifica las medidas siguientes y según la situación de cada lengua, las Partes se comprometen, en la medida en que ello sea razonablemente posible:

a) - a velar porque esas autoridades administrativas utilicen las lenguas regionales o minoritarias;

- a velar porque sus agentes que estén en contacto con el público empleen las lenguas regionales o minoritarias en sus relaciones con las personas que se dirijan a ellos en esas lenguas; o

- a velar porque los parlantes de las lenguas regionales o minoritarias puedan presentar peticiones orales o escritas y recibir una respuesta en esas lenguas; o

- a velar para que los parlantes de lenguas regionales o minoritarias puedan presentar peticiones orales o escritas en esas lenguas; o

- a velar para que los parlantes de lenguas regionales o minoritarias puedan someter válidamente un documento redactado en esas lenguas;

b) a poner a la disposición formularios y textos administrativos de uso corriente para la población en las lenguas regionales o minoritarias, o en versiones bilingües;

c) a permitir a las autoridades administrativas redactar documentos en una lengua regional o minoritaria.

interesatuen aurka erabili ahal izan ditezen oharrematea, baldin eta agiriaren edukiaren berri ematen badie agiriari balioa ematen dionak, edo

c) kartagileen artean estatu bateko legezko egintzak ez baliogabetzea eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntza batean idatzita egoteagatik soilik,

3. Estatu mailako lege nagusiak eta bereziki eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzei eragiten dietenak erabiltzaileen eskuetan hizkuntza horietan jartzeko konpromezua hartu dute kartagileek, testu horiek dagoeneko beste moduren batean jasotzerik ez baldin badago behintzat.

10. atala. Administrazioako agintariak eta zerbitzu publikoak

1. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztun kopurua duten estatuko administrazio-barrutietan, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte, aurrera eramatea posible den neurrian burutzekoak:

a) - administrazio horiek eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzak erabil ditzatela zaintzea, edo

- administrazio horietan jendaurrean dauden langileek beraiengana eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzan zuzentzen direnekin hizkuntza horiek erabil ditzaten zaintzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak egin eta erantzuna hizkuntza berean jaso ahal izan dezaten zaintzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak egin ahal izan ditzaten zaintzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetako hiztunek hizkuntzotan idatzitako agiriak balio osoz aurkeztu ahal izatea zaintzea;

b) - jendearentzat ohizkoak diren administrazioko agiri eta testuak eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzetan edo elebitan jartzea;

c) - administrazioari agiriak eskualde mailako edo gutxiengoaren hizkuntzan idazteko aukera ematea.

INTERBASK, S.A.

2. En lo que respecta a las autoridades locales y regionales sobre los territorios en los cuales reside un número de parlantes de lenguas regionales o minoritarias que justifica las medidas siguientes, las Partes se comprometen a permitir y/o estimular:

a) el empleo de lenguas regionales o minoritarias en el marco de la administración regional o local;

b) la posibilidad para los parlantes de lenguas regionales o minoritarias de presentar peticiones orales o escritas en esas lenguas;

c) la publicación por colectividades regionales de sus textos oficiales igualmente en lenguas regionales o minoritarias;

d) la publicación por colectividades locales de lenguas regionales o minoritarias de sus textos oficiales igualmente en las lenguas regionales o minoritarias;

e) el empleo por las colectividades regionales de lenguas regionales o minoritarias en los debates de sus asambleas, sin excluir, sin embargo, el empleo de la(s) lengua(s) oficial(es) del Estado;

f) el empleo por colectividades locales de lenguas regionales o minoritarias en los debates de sus asambleas, sin excluir, sin embargo, el empleo de la(s) lengua(s) oficial(es) del Estado;

g) el empleo o adopción, en su defecto conjuntamente con la denominación en la(s) lengua(s) oficial(es), de formas tradicionales y correctas de la toponimia de las lenguas regionales o minoritarias.

3. En lo que respecta a los servicios públicos asegurados por las autoridades administrativas u otras personas que actúen por cuenta de aquellas, las Partes contratantes se comprometen, sobre los territorios en los cuales las lenguas regionales o minoritarias son practicadas, en función de la situación de cada lengua y en la medida en que eso sea razonablemente posible:

a) a velar que las lenguas regionales o minoritarias sean empleadas con ocasión de la presentación del servicio; o

b) a permitir a los parlantes de lenguas regionales o minoritarias formular una demanda y recibir una respuesta en esas lenguas; o

2. Jarraian datozen neurriak hartzea bidezko egiteko besteko eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztun kopurua duten toki edo eskualde mailako agintaritzetara dagokienean, kartagileek honakook baimendu eta/edo sustatzeko konpromezua hartu dute:

a) eskualde edo toki mailako administrazioaren esparruan eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzea;

b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek hizkuntza horietan ahoz edo idatziz eskariak aurkeztu ahal izatea;

c) eskualdeko taldeek beren agiri ofizialak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan ere argitaratzea;

d) toki mailako taldeek beren agiri ofizialak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan ere argitaratzea;

e) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren eskualdeetako taldeek beren batzarretako eztabaidetan hizkuntza horiek erabiltzea. Horrek ez du esan nahi estatuko hizkuntza ofiziala edo ofizialak erabiliko ez direnik;

f) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren toki mailako taldeek beren batzarretako eztabaidetan hizkuntza horiek erabiltzea. Horrek ez du esan nahi estatuko hizkuntza ofiziala edo ofizialak erabiliko ez direnik;

g) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako toponimia aspaldidaniko moduan eta zuzentasunez erabiltzea edo erabiltzen hastea, bestela ezin denean estatuko hizkuntza ofizial edo ofizialeko izenekin batera.

3. Administrazioako agintaritzek edo hauen izenean diharduten beste pertsona batzuk eskaintzen dituzten herri-zerbitzuei dagokienez, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren eskualdeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera eta aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuok hartu dituzte kartagileek:

a) zerbitzua eskaintzean eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabil ditezten zaintzea, edo

b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunek eskariak hizkuntza horietan egin eta erantzunak ere hizkuntza berean jaso ahal izatea baimentzea, edo

XII

c) a permitir a los parlantes de lenguas regionales o minoritarias formular una demanda en esas lenguas.

4. A fin de la puesta en marcha de las disposiciones de los párrafos 1, 2 y 3 que han aceptado, las Partes se comprometen a tomar una o varias de las medidas siguientes:

a) la traducción o la interpretación eventualmente requerida;

b) el reclutamiento y, en su defecto, la formación de funcionarios y otros agentes públicos en un número suficiente;

c) la satisfacción, en la medida de lo posible, de las demandas de los agentes públicos que conocen una lengua regional o minoritaria de ser destinados en los territorios sobre los cuales esa lengua es practicada.

5. Las Partes se comprometen a permitir, a la demanda de los interesados, el empleo o la adopción de patronímicos en las lenguas regionales o minoritarias.

Artículo 11 - Medios de Comunicación

1. Las Partes se comprometen, para los parlantes de lenguas regionales o minoritarias, sobre los territorios donde esas lenguas son practicadas, según la situación de cada lengua, en la medida en que las autoridades públicas tengan, de manera directa o indirecta, una competencia, de poderes o un papel en esta materia, respetando los principios de independencia y de autonomía de los medios de comunicación:

a) en la medida en que la radio y la televisión tienen una misión de servicio público:

- a asegurar la creación de al menos una estación de radio y una cadena de televisión en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a estimular y/o facilitar la creación de al menos una estación de radio y una cadena de televisión en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a tomar las disposiciones apropiadas para que los difusores programen emisiones en lenguas regionales o minoritarias;

b) - a estimular y/o facilitar la creación de al menos una estación de radio en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a estimular y/o facilitar la emisión de programas de radio en las lenguas regionales o minoritarias, de manera regular;

c) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hitzunik eskariak hizkuntza horietan egin ahal izatea baimentzea.

4. Onartu dituzten 1., 2., eta 3. lerroaldietako erabakiak indarrean jarri ahal izateko, kartagileek jarraian datozen neurrietako bat edo batzuk betetzeko konpromezua hartu dute:

a) eskatuko balitz, idatzizko edo ahozko itzulpena egitea;

b) behar beste herri-langile kontratatu edo, bestela, lanean dihardutenak prestatzea;

c) Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzaren bat ezagutzen duten herri-langileek hizkuntza horiek erabiltzen diren lurraldeetan lan egitea eskatzen badute, ahal den neurriak aukera hori ematea.

5. Abizenak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan erabili edo erabiltzen hastea baimentzea, interesatuek hala eskatzen badute.

11. atala. Komunikabideak

1. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeei dagokienez, hizkuntza bakoitzaren egoeraren arabera, herri-agintariek arlo horretan zuzenean edo zeharka aginpiderik edo zer eginik duten neurrian eta komunikabideen independentzia eta autonomia errespetatu behar dela kontutan izanda, kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte:

a) Irratia eta telebista neurri batean herri-zerbitzua direla kontutan izanda:

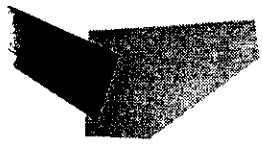
- eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sor dadila ziurtatzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duten irrati eta telebista bana gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- hedabideek eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan burututako irrati eta telebista saiok egin ditzaten beharrezko erabakiak hartzea;

b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen irrati bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako irratsaiok jarraitasunez eman daitezela sustatu eta/edo erraztea;

TERBASK, S.A.

c) - a estimular y/o facilitar la creación de al menos una cadena de televisión en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a estimular y/o facilitar la difusión de programas de televisión en las lenguas regionales o minoritarias, de manera regular;

d) a estimular y/o facilitar la producción y la difusión de obras audio y audiovisuales en las lenguas regionales o minoritarias;

e) - a estimular y/o facilitar la creación y/o el mantenimiento de al menos un órgano de prensa en las lenguas regionales o minoritarias; o

- a estimular y/o facilitar la publicación de artículos de prensa en las lenguas regionales o minoritarias, de manera regular;

f) - a cubrir los costes suplementarios de los medios de comunicación que empleen las lenguas regionales o minoritarias, cuando la ley prevea una asistencia financiera, en general, para los medios de comunicación; o

- a extender las medidas existentes de asistencia financiera a las producciones audiovisuales en lenguas regionales o minoritarias;

g) a apoyar la formación de periodistas y otro personal para los medios de comunicación que empleen las lenguas regionales o minoritarias.

2. Las Partes se comprometen a garantizar la libertad de recepción directa de emisiones de radio y televisión de los países vecinos en una lengua practicada bajo una forma idéntica o próxima de una lengua regional o minoritaria, y a no oponerse a la retransmisión de emisiones de radio y televisión de países vecinos en tal lengua. Se comprometen, por otra parte, a velar para que no se imponga a la prensa escrita ninguna restricción a la libertad de expresión y a la libre circulación de la información en una lengua practicada bajo forma idéntica o próxima de una lengua regional o minoritaria. El ejercicio de las libertades mencionadas, que comportan deberes y responsabilidades, puede ser sometido a ciertas formalidades, condiciones, restricciones o sanciones previstas por la ley, que constituyen medidas necesarias, en una sociedad democrática, para la seguridad nacional, la integridad territorial o la seguridad pública, la defensa del orden y a la prevención del crimen, la protección de la salud o de la moral, la protección de la reputación o de los derechos del prójimo, para

c) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen telebista bat gutxienez sortzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako telebista saiok jarraitasunez eman daitezela sustatu eta/edo erraztea;

d) entzutezko eta ikusentzutezko lanak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan ekoiztu eta hedatzea sustatu eta erraztea;

e) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jardungo duen aldizkari bat gutxienez sortzeko eta/edo mantentzeko sustapena egin eta/edo laguntzea, edo

- eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako prentsa-artikuluak jarraitasunez argitaratzea sustatu eta/edo erraztea;

f) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen dituzten komunikabideen gastu gehigarriak ordaintzea, legeetan komunikabideei orokorrean dirulaguntzak ematea ohartematen baldin bada, edo

- dirubidezko laguntzak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako ikusentzutezko ere ematea;

g) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan lan egiten duten komunikabideetan jardun ahal izateko kazetari eta beste langile batzuen prestakuntza bultzatzea;

2. Alboko herrialde batean eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako irrati edo telebista-saiok zuzenean hartzeko askatasuna bermatzeko konpromezua hartu dute kartagileek, eta baita alboko herrialdeetan hizkuntza horietan egindako irrati edo telebista saiok hedatzeari oztoporik ez jartzeko ere. Bestalde, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan nahiz hauen antzekoren batean sortutako idatzizko informazioa dela eta, adierazpen-askatasunari edo informazioa askatasunez hedatzeari buruzko mugarik ez jartzeko konpromezua ere hartu dute. Aipatutako askatasunetaz baliatzean, betebeharrak eta erantzukizunak daudenez, legean ohartemendako betekizun, baldintza, muga edo zigorrak izan daitezke. Neurriok beharrezkoak dira demokrazian oinarritutako gizarte batean nazioaren segurtasuna, lurralde-osotasuna edo biztanleen segurtasuna, bakea zaintzea, kriminaltasunari alde aurretik aurre egitea, osasuna edo morala babestea, lagun urkoaren ospea edo eskubideak babestea, ezkutuko

impedir la divulgación de informaciones confidenciales, o para garantizar la autoridad o la imparcialidad del poder judicial.

3. Las Partes se comprometen a velar para que los intereses de los parlantes de lenguas regionales o minoritarias estén representados o tomados en consideración en el marco de las estructuras eventualmente creadas en conformidad con la ley, teniendo como tarea garantizar la libertad y la pluralidad de los medios de comunicación.

Artículo 12- Actividades y equipamientos culturales

1. En materia de actividades y equipamientos culturales - en particular, de bibliotecas, de videotecas, de centros culturales, de museos, de archivos académicos, de teatros y de cines, así como de trabajos literarios y de producción cinematográfica, de expresión cultural popular, de festivales, de industrias culturales, incluyendo sobre todo la utilización de tecnologías nuevas las Partes se comprometen, en relación con el territorio sobre el cual tales lenguas son practicadas y en la medida en que las autoridades públicas tengan una competencia, de poderes o un papel en esa materia:

a) a estimular la expresión y las iniciativas propias de las lenguas regionales o minoritarias, y a favorecer los diferentes medios de acceso a las obras producidas en esas lenguas;

b) a favorecer los diferentes medios de acceso en otras lenguas a las obras producidas en las lenguas regionales o minoritarias, ayudando y desarrollando las actividades de traducción, de doblaje, de post-sincronización y de subtítulo;

c) a favorecer el acceso en lenguas regionales o minoritarias a obras producidas en otras lenguas, ayudando y desarrollando las actividades de traducción, de doblaje, de post-sincronización y de subtítulo;

d) a velar que los organismos encargados de emprender o apoyar diversas formas de actividades culturales integren en una medida apropiada el conocimiento y la práctica de lenguas y de culturas regionales o minoritarias en las operaciones en las que sean su iniciativa o a las cuales aporten un apoyo;

e) a favorecer la puesta a disposición de los organismos encargados de emprender o apoyar actividades culturales de un personal que domine

informazioa zabaltzea galeraztea edo epailaritzaren aginpidea edo alderdikeriarik eza bermatu ahal izateko.

3. Legearekin bat etorrira sortutako egituretan, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetako hiztunen interesak ordezkatuta egon edo kontutan hartzeko konpromezua hartu dute kartagileek. Helburua komunikabideen askatasuna eta pluraltasuna bermatzea da.

12. atala. Kultura-jarduerak eta azpiegiturak

1. Kultura-jarduera eta azpiegituren arloan -batez ere liburutegiak, bideotegiak, kultur-etxeak, museoak, ikastetxeetako artxibategiak, antzerkiak, zinemak, literatura eta zinemarako ekoizpen-lanak, herri-kulturaren adierazpideak, jaialdiak, kulturaren arloko industriak, guztietan ere batez ere teknologia berria erabiltzea bultzatuko delarik, hizkuntza horiek erabiltzen diren eskualdeari dagokionez eta herri-agintariek aginpideren bat edo zer esanik baldin badute arlo horretan, honako konpromezuok hartu dituzte kartagileek:

a) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzako espresabideak eta ekimenak sustatzea eta hizkuntza horietan sortutako lanak eskuratzeko bideak erraztea;

b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan sortutako lanak beste hizkuntza batzuetan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsinkronizazio-lanak eta azpittuluak jartzea bultzatu eta garatuko dira;

c) beste hizkuntza batzuetan sortutako lanak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan eskuratu ahal izateko bideak erraztea. Horretarako, itzulpenak, bikoizketak, postsinkronizazio-lanak eta azpittuluak jartzea bultzatu eta garatuko dira;

d) kultura-jarduerei hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek, beren ekimeneko lanak edo beraiek bultzatutakoak burutzerakoan, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak eta kulturak neurri egokian barnera ditezten zaintzea;

e) kultura-jarduerei hasiera eman edo bultzatzeko ardura duten erakundeek, beren langileen artean, biztanleen gainontzeko hizkuntzak ezagutzeaz

RBASK, S.A.

la lengua regional o minoritaria, además de la(s) lengua(s) del resto de la población;

f) a favorecer la participación directa, en lo relacionado con los equipamientos y los programas de actividades culturales, de representantes de parlantes de la lengua regional o minoritaria;

g) a estimular y/o facilitar la creación de uno o de varios organismos encargados de recoger, de recibir en depósito y de presentar o publicar las obras producidas en las lenguas regionales o minoritarias;

h) en su defecto, a crear y/o a promover y financiar servicios de traducción y de investigación terminológica con vistas, sobre todo, a mantener y desarrollar en cada lengua regional o minoritaria una terminología administrativa, comercial, económica, social, tecnológica o jurídica adecuada.

2. En lo que respecta a los territorios distintos a aquellos en que las lenguas regionales o minoritarias son tradicionalmente practicadas, las Partes se comprometen a autorizar, a estimular y/o a prever, si el número de parlantes de una lengua regional o minoritaria lo justifica, actividades o equipamientos culturales apropiados, en conformidad con el párrafo precedente.

3. Las Partes se comprometen, en su política cultural en el extranjero, a dar un lugar apropiado a las lenguas regionales o minoritarias y a la cultura de las cuales son expresión.

Artículo 13 - Vida económica y social

1. En relación a las actividades económicas y sociales, las Partes se comprometen, para el conjunto del país:

a) a excluir de su legislación toda disposición que prohíba o limite sin razones justificables el recurso a lenguas regionales minoritarias en los documentos relativos a la vida económica y social, y sobre todo en los contratos de trabajo y en los documentos técnicos tales como las formas de empleo de productos o de equipamientos.

b) a prohibir la inserción, en los reglamentos internos de las empresas y los actos privados, de cláusulas que excluyan o limiten el uso de lenguas regionales o minoritarias, al menos entre los parlantes de la misma lengua;

c) a oponerse a las prácticas tendentes a desestimar el uso de lenguas regionales o minoritarias en el marco de las actividades económicas o sociales;

gainera, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak menperatzen dituztenak izan ditzaten erraztea;

f) kultura-jarduerak hornitu eta berauen egitarauak egitearekin zer ikusia duten arloetan, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzetan hitz egiteko gauza diren ordezkariak zuzenean parte har dezaten erraztea;

g) eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzetan sortutako lanak jaso, gordailua eman eta aurkeztu edo argitaratzeko ardurak izango duen erakunde bat edo gehiago sor dadin sustatu eta/edo erraztea;

h) halakorik ezin bada, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzetako administrazio, merkataritza, ekonomia, gizarte, teknologia edo lege arloko terminologia egokia mantendu eta garatzeko itzulpen eta terminologiaren arloko ikerketarako zerbitzuak sortu eta/edo sustatu eta dirubidetzea.

2. Eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak aspaldidanik erabiltzen dituzten beste lurralde batzuei dagokionez, hizkuntza horietako hitzun kopurua behar adinakoa baldin bada, kultura-jarduera eta hornikuntza egokiak izan ditzaten baimendu, sustatu eta/edo oharremateko konpromezua hartu dute kartagileek, aurreko lehenaldian erabakitakoaren ildotik.

3. Atzerrian aurrera eraman beharreko kultura arloko politikari dagokionez, eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzei eta hauek adierazten dituzten kulturei gune egokia eskaintzeko konpromezua hartu dute kartagileek.

13. atala. Ekonomia- eta gizarte-arloa

1. Ekonomia- eta gizarte-arloko jarduerari dagokionez, kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte herrialde osorako:

a) ekonomia- eta gizarte-arloei buruzko agiritan batez ere lan-hitzarmenetan eta agiri teknikoetan, esate baterako ekoizpenak edo hornigaiak nola erabili adierazten dutenetan- eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak erabiltzea benetazko arrazoirik gabe galerazi edo mugatzen duten erabaki guztiak kentzea beren legedietatik;

b) enpresetako barne-araudietan eta ekintza pribatuetan eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzetako hitzunei hizkuntza horiek erabiltzea galerazi edo mugatzen duten baldintzak izatea debekatzea;

c) ekonomia- eta gizarte-arloko jardueretan eskualde mailako edo gutxiengo hizkuntzak erabiltzea bultzatzearen aurkakoak diren neurriei aurre egitea;

d) a facilitar y/o estimular por otros medios que los expuestos en los apartados precedentes el uso de lenguas regionales o minoritarias.

2. En materia de actividades económicas y sociales, las Partes se comprometen, en la medida en que las autoridades públicas tengan una competencia, en el territorio en el cual las lenguas regionales o minoritarias son practicadas, y en la medida en que ello sea razonablemente posible:

a) a definir, por sus reglamentaciones financieras y bancarias, modalidades que permitan, en condiciones compatibles con los usos comerciales, el empleo de lenguas regionales o minoritarias en la redacción de órdenes de pago (cheques, letras de cambio, etc.) u otros documentos financieros, o en su defecto, a velar por la puesta en marcha de tal proceso;

b) en los sectores económicos y sociales dependientes directamente de su control (sector público), a realizar acciones de estímulo del empleo de lenguas regionales o minoritarias;

c) a velar para que equipamientos sociales tales como los hospitales, las residencias de ancianos u otras ofrezcan la posibilidad de recibir y de cuidar en su lenguaje a los parlantes de una lengua regional o minoritaria que necesiten cuidados por razones de salud, de edad o por otras razones;

d) velar, según las modalidades apropiadas, a que las consignas de seguridad estén igualmente redactadas en las lenguas regionales o minoritarias;

e) a convertir en accesibles en las lenguas regionales o minoritarias las informaciones ofrecidas por las autoridades competentes sobre los derechos de los consumidores.

Artículo 14 - Intercambios transfronterizos

Las Partes se comprometen:

a) a aplicar los acuerdos bilaterales o multilaterales existentes que comprometen a los Estados donde la misma lengua es practicada de manera idéntica o próxima, o a esforzarse en concluirlos, si es necesario, a fin de favorecer los contactos entre los parlantes de la misma lengua en los Estados concernidos, en las materias de la cultura, la enseñanza, la información, la formación profesional y la educación permanente;

b) en el interés de las lenguas regionales o minoritarias, a facilitar y/o a promover la cooperación a través de las fronteras, sobre todo entre colectividades regionales o locales sobre el territorio de los cuales la misma lengua se practique de forma idéntica o próxima.

d) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzen erabilera bultzatzeko, aurreko azpiataletan azaldutako neurrietaz gainera, beste batzuk erabiltzea erraztu eta/edo sustatzea.

2. Eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzak erabiltzen diren lurraldeetan, ekonomia- eta gizarte-arloko jardueri dagokienean herri-agintariek aginpideren bat baldin badute, aurrera eramatea posible den neurrian, honako konpromezuok hartu dituzte kartagileek:

a) finantza eta bankuei buruzko araubideen bidez, merkataritzan jarduteko moduko baldintzetan, ordainketa-aginduak (txekek, dirupaperak, etab.) edo finantza arloko beste agiri batzuk eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzetan erabili ahal izateko bideak jartzea, edo bestela, bide horiei hasiera ematen laguntzea;

b) zuzen-zuzenean beren ardurapean dauden ekonomia- eta gizarte-arloetan (arlo publikoa), eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzen erabilera bultzatzeko ekintzak burutzea;

c) ospitale, helduen egoitza edo antzeko gizarte-egoitzetan dauden gaiso, adineko edo bestelakoak beren eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan zaindu ahal izan ditzatzen betearaztea;

d) segurtasunezko oharrak, modu egokien arabera, eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan ere idatzita egon ditezten zaintzea;

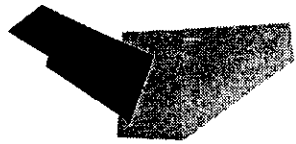
e) kontsumitzaileen eskubideen arloan aginpidea duten agintariek emandako argibideak eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzan jaso ahal izatea.

14. atala. Mugaz gairdiko harremanak

Kartagileek honako konpromezuok hartu dituzte:

a) hizkuntza bera edo antzekoa erabiltzen duten eskualdeen gaineko estatuek dituzten bitariko edo askotariko akordioak betetzea edo amaieraraino eramaten saiatzea, estatu horietako hizkuntza beraren hitzunen arteko harremanak erraztu asmoz. Harreman horiek kultura, irakaskuntza, informazioa, lanbide-heziketa eta etengabeko prestakuntzaren arlokoak izango dira;

b) eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntza modu berean edo antzekoan erabiltzen duten lurraldeetako elkarlana erraztea eta/edo sustatzea, batez ere eskualde edo toki mailako elkarleen artekoa, beti ere eskualde mailako edo gutxiengoan hizkuntzen alde.

INTERBASK, S.A.

Parte IV - Aplicación de la Carta

Artículo 15 - Informes periódicos

Las Partes presentarán periódicamente al Secretario General del Consejo de Europa, bajo una forma a determinar por el Comité de Ministros, un informe sobre la política seguida, en conformidad a la parte II de la presente Carta, y sobre las medidas tomadas en aplicación de las disposiciones de la parte III que hayan aceptado. El primer informe debe ser presentado en el año que sigue a la entrada en vigor de la Carta acerca de la Parte en cuestión, mientras que los otros informes en intervalos de tres años tras el primer informe.

2. Las Partes harán públicos sus informes.

Artículo 16 - Examen de informes

1. Los informes presentados al Secretario General del Consejo de Europa en aplicación del artículo 15 serán examinados por un comité de expertos constituido conforme al artículo 17.

2. Organismos y asociaciones legalmente constituidas en una Parte podrán llamar la atención del comité de expertos sobre cuestiones relativas a los compromisos adquiridos por esa Parte en virtud de la parte III de la presente Carta. Tras haber consultado la Parte interesada, el comité de expertos podrá tener en cuenta esas informaciones en la preparación del informe aludido en el apartado 3 del presente artículo. Esos organismos o asociaciones podrán, por otra parte, presentar declaraciones en cuanto a la política seguida por una Parte, conforme a la parte II.

3. Sobre la base de los informes aludidos en el apartado 1 y de las informaciones aludidas en el apartado 2, el comité de expertos preparará un informe a la atención del Comité de Ministros. Este informe estará acompañado de las observaciones que las Partes serán invitadas a formular y podrá ser hecho público por el Comité de Ministros.

4. El informe aludido en el apartado 3 contendrá, en particular, las propuestas del comité de expertos al Comité de Ministros con vistas a la preparación, en su defecto, de toda recomendación de este último a una o varias Partes.

5. El Secretario General del Consejo de Europa hará un informe bianual detallado a la Asamblea parlamentaria sobre la aplicación de la Carta.

Artículo 17 - Comité de expertos

1. El comité de expertos estará compuesto de un miembro por cada Parte, designado por el Comité de Ministros sobre una lista de personas de la mayor integridad, de una competencia reconoci-

IV. Zatia. Karta indarrean jartzea

15. atala. Aldian aldiko txostenak

Kartagileek aldiari aldiari eta Ministroen Lantaldeak erabakiko duen moduan, karta honetako II. zatiaz bat eta III. Zatiatik onartutako erabakiak ezartzearen ondorioz, aurrera eraman duten politikari buruzko txosten bat aurkeztu beharko diote Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiari. Lehen txostena kasuan kasuko Zatiari buruzko Karta indarrean jarri eta hurrengo urtean aurkeztu beharko da, eta gainontzekoak lehenengoa aurkeztu zenetik hasita hiru urtean behin.

2. Kartagileek jendaurrean jarriko dituzte beren txostenak.

16. atala. Txostenen azterketa

1. 15. atalean esaten dena ezartzearen ondorioz Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiari aurkeztutako txostenak 17. atalaz bat osatutako adituen lantalde batek aztertuko ditu.

2. Legez kartagile bilakatutako erakunde eta elkarteek, Adituen Lantaldeari oharrak aurkezteko aukera izango dute, karta honen III. zatia erabera kartagile horrek dituen konpromezuen inguruko gaiak direla eta. Adituen Lantaldeak, talde interesatuari eritzia eskatu ondoren, jasotako informazio horiek kontutan hartu ahal izango ditu, atal honetako 3. azpiatalean aipatutako txostena gertatzeko. Bestalde, erakunde eta elkarte horiek adierazpenak aurkez ditzakete taldeetako batek eraman duen politikaren gainean, II. zatiaz bat beti ere.

3. 1. azpiatalean aipatutako txostenak eta 2. azpiatalean aipatutako informazioak oinarritzat hartuta, Adituen Lantaldeak Ministroen Lantaldearentzako txosten bat prestatuko du. Txosten horrekin batera taldeei eskatutako zaizkien oharrak joango dira, eta Ministroen Lantaldearen esku izango da argitara ematea.

4. Ministroen Lantaldeak talde bat edo batzuentzako gomendioak prestatu behar baditu, aurrez horrelakorik egin ez delarik, Adituen Lantaldeak egingo dizkion proposamenak jasoko dira bereziki, 3. azpiatalean aipatutako txostenean.

5. Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiak bi urtero Kartaren ezarpenari buruzko txosten zehatza egin beharko dio Legebiltzarrari.

17. atala - Adituen Lantaldea

1. Adituen Lantaldea osatzeko, Ministroen Lantaldeak kartagile bakoitzetik kide bat aukeratuko du, zintzoak izan eta Kartan aztertutako gaietan prestutasun ezaguna duten

XVIII

da en las materias tratadas por la Carta, que serán propuestas por la Parte concernida.

2. Los miembros del comité serán nombrados por un período de seis años y su mandato será renovable. Si un miembro no puede cumplir su mandato, será reemplazado en conformidad al procedimiento previsto en el apartado 1, y el miembro nombrado en sustitución terminará el mandato de su predecesor.

3. El comité de expertos adoptará su reglamento interior. Su secretariado estará asegurado por el Secretario General del Consejo de Europa.

Parte V - Disposiciones finales

Artículo 18

La presente Carta está abierta a la firma de los Estados miembros del Consejo de Europa. Será sometida a ratificación, aceptación o aprobación. Los instrumentos de ratificación, de aceptación o de aprobación serán depositados ante el Secretario General del Consejo de Europa.

Artículo 19

1. La presente Carta entrará en vigor el día del mes siguiente a la expiración de un período de tres meses tras la fecha en la cual cinco Estados miembros del Consejo de Europa hayan expresado su consentimiento de estar comprometidos por la Carta, en conformidad a las disposiciones del artículo 18.

2. Para todo Estado que exprese posteriormente su consentimiento a comprometerse con la Carta, ésta entrará en vigor el primer día del mes que sigue a la expiración de un período de tres meses tras la fecha de depósito del instrumento de ratificación, de aceptación o de aprobación.

Artículo 20

1. Tras la entrada en vigor de la presente Carta, el Comité de Ministros del Consejo de Europa podrá invitar a todo Estado no miembro del Consejo de Europa a adherirse a la Carta.

2. Para todo Estado adherente, la Carta entrará en vigor el primer día del mes que sigue a la expiración de un período de tres meses tras la fecha de depósito del instrumento de adhesión ante el Secretario General del Consejo de Europa.

Artículo 21

1. Todo Estado puede, en el momento de la firma o en el momento del depósito de su instrumento de ratificación, de aceptación, de aprobación o de adhesión, formular una o varias reserva(s) a los

izenekin dagokion alderdiak egindako zerrendatik.

2. Lantaldeko kideak sei urtetarako izendatuko dira, eta agintaldia berritzeko aukera izango da. Kideren batek ezin badu agintaldia bete, 1. azpiatalean zehaztutako moduan ordezkatu beharko da, eta ordezkoak lehengo kidearen agintaldia bukatuko du.

3. Adituen Lantaldeak bere barne-araudia onartuko du. Bere idazkaritza Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiak bermatuko du.

V. zatia - Azken erabakiak

18. atala

Karta hau Europako Kontseiluko kide diren estatuen eskura dago, sinatu nahi badute. Berretsi, oneritzia eman eta onartu egin beharko da. Berretsi, oneritzia eman edo onartzeko agiriak Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiari aurkeztu beharko zaizkio.

19. atala

1. Europako Kontseiluko kide diren bost estatuk, 18. ataleko erabakiekin bat, Kartarekiko konpromezua onartzeko prest daudela adierazi duten egunetik aurrera hiru hilabeteko epea amaitu ondoren datorren hileko lehen egunean jarriko da indarrean karta hau.

2. Kartarekiko konpromezua onartzeko prest daudela beranduago adierazten duten estatu guztientzako, berretsi, oneritzia eman edo onartzeko agiria aurkeztu eta hiru hilabeteko epea amaitu ondoren datorren hileko lehen egunean jarriko da indarrean Karta.

20. atala

1. Karta hau indarrean jarri ondoren, Europako Kontseiluko Ministroen Lantaldeak bere esku izango du Europako Kontseiluko kide ez den edozein estaturi Karta betetzeko konpromezua eskaintzea.

2. Betetzeko konpromezu hori hartu duten estatuentzat, konpromezua hartu izanaren agiria Europako Kontseiluko Idazkari Nagusiari aurkeztu dioten egunetik aurrera hiru hilabeteko epea amaitu ondoren datorren hileko lehen egunean jarriko da indarrean Karta.

21. atala

1. Estatu guztiek, karta honetako 7. ataleko 2. azpiataletik 5.era bitartekoetan balditza bat edo batzuk jartzeko aukera izango dute, berresteko, oneritzia emateko edo onartzeko agiria